

6. Xu, J. and Jin, Z. Research on the Impact of R&D Investment on Firm Performance in China's Internet of Things Industry. Journal of Advanced Management Science 2016, Vol. 4, No. 2, pp.112-116. doi: 10.12720/joams.4.2.112-116.

УДК 368.029

Золковер Андрій Олександрович, к.е.н., доцент
Русіна Юлія Олександрівна, к.е.н., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

ВИКОРИСТАННЯ ОПЕРАЦІЙ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ У ТІНЬОВИХ ФІНАНСОВИХ СХЕМАХ

Тіньові фінансові операції, взагалі, та операції з виведення коштів з країни, зокрема, мають значний негативний вплив на фінансово-економічну безпеку країни.

На сьогодні економічними суб'єктами застосовується цілий спектр інструментів тіньового виведення коштів, вагоме місце серед яких займають страхові операції.

Досить часто страховики використовують цінні папери у фіктивних схемах, в основі яких лежать операції з виведення коштів за кордон або конвертації їх у готівку. Так, за результатами аналізу показників діяльності страхових компаній в Україні за період 2015-2018 рр. більше 15% операцій страхових компаній є операції з векселями [1]. При цьому сума валових внесків таких компаній складала 46 млрд грн., сума доходів від реалізації даних цінних паперів – 30 млрд грн, а обсяг витрат на їх купівлю – 29,6 млрд грн.

До операцій, що повинні підлягати більш посиленому контролю з боку держави мають належати: операції з псевдостраховання; укладання договору страхування з подальшим отриманням компенсації за настання фіктивного страхового випадку; укладання договору страхування із завищеною страховою вартістю об'єкта.

Досить вагому роль у тіньових фінансових операціях займають операції перестраховання. Зазначені операції є ефективним інструментом приховування доходів, зниження рівня прозорості операції та відповідно ефективності державної політики протидії тінізації доходів за допомогою страхових операцій (рис. 1).

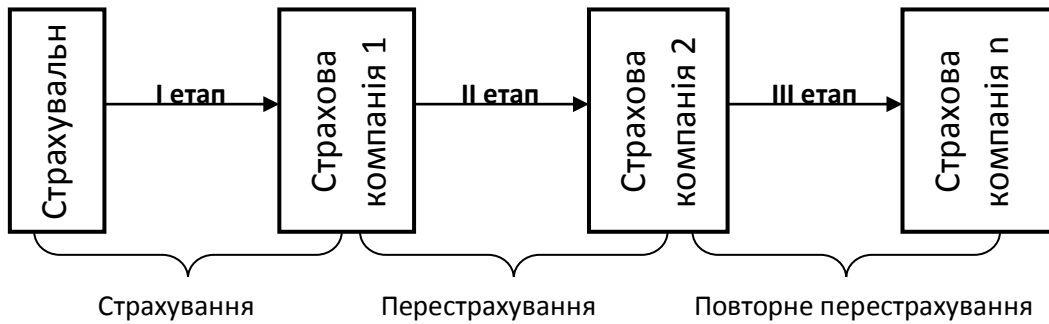

Рис.1. Взаємозв'язок операцій страхування та перестраховання в тіньових схемах виведення коштів

На першому етапі відбувається укладання угоди страхування, яка передбачає передачу відповідальності за ризик на страхову компанію. У страхувальника виникає зобов'язання сплатити страховий платіж, а у страхової компанії – виплатити відшкодування за умови настання страхового випадку.

В той же час, на сьогодні більше 65% премій за договорами страхування передаються у перестраховання нерезидентам (таблиця 1). Однією із причин даної ситуації є здійснення операцій з псевдострахування, в тому числі і за рахунок здійснення операцій з компаніями які не мають права їх здійснювати. Саме операції псевдоінвестування є інструментом легалізації незаконно одержаних доходів.

Таким чином, результати проведеного аналізу дозволяють зробити висновок про вагомую роль операцій перестраховання в тіньових фінансових операціях, реалізація яких завдає значної шкоди економічному розвитку країни, гальмує темпи її економічного розвитку та лише поглиблює наявні економічні дисбаланси в країні. Дана ситуація вимагає розробки та імплементації низки заходів спрямованих на виявлення факту реалізації тіньових схем виведення коштів через реалізацію операцій інвестування та розробки інструментарію превенції участі економічних суб'єктів в нелегальних операціях.

Література:

1. Веб-сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. – [Електрон. ресурс] - Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html>. Дата звернення: 12.04.2021. Веб-сайт Асоціація «УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ УБЕЗПЕЧЕННЯ». – [Електрон. ресурс] - Режим доступу: http://ufu.org.ua/ua/statistics/member_statistic/general_insurance. Дата звернення: 12.04.2021.

2. Ольшанська О. В. Сучасні аспекти когнітивістики в економічному розвитку / О. В. Ольшанська // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2014. – № 6 (81). – С. 78–82.

Таблиця 1 – Показники діяльності перестрахового ринку в Україні за 2014–2019 рр., млн грн.

Джерело: розраховано авторами на основі [2].

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Посередницька діяльність з укладання договорів перестрахування зі страховиками-резидентами						
Перестрахові платежі (премії, внески), отримані за договорами перестрахування	8 957,8	5 574,1	10 579,0	17 223,3	29 675,1	12 660,4
Страхові виплати (відшкодування), компенсовані перестраховиками-резидентами за договорами перестрахування, укладеними брокером на користь перестраховувальників	276,5	0,0	0,0	0,0	63,9	3 161,4
Сума винагороди за надання посередницьких послуг у перестрахованні, отриманих брокером від перестраховувальників	747,2	1 117,4	913,4	1 627,2	2 392,6	2 553,0
Кількість договорів перестрахування, укладених брокером із перестраховиками-резидентами на користь перестраховувальників	76	138	85	148	143	128
Посередницька діяльність з укладання договорів перестрахування зі страховиками-нерезидентами						
Перестрахові платежі (премії, внески), отримані за договорами перестрахування	345 271,5	826 442,9	1 230 805,7	1 059 810,9	1 111 271,6	920 723,3
Страхові виплати (відшкодування), компенсовані перестраховиками-нерезидентами за договорами перестрахування, укладеними брокером на користь перестраховувальників	47 180,7	213 390,7	23 355,6	131 855,0	346 212,5	146 316,5
Сума винагороди за надання посередницьких послуг у перестрахованні, отримана брокером від перестраховувальників	15 996,4	22 941,9	23 780,3	25 992,4	29 449,7	34 618,3
Кількість договорів перестрахування, укладених брокером із перестраховиками-нерезидентами на користь перестраховувальників	325	307	313	318	274	258